Oponentský posudek na bakalářskou práci

Název: Verbonominální syntagmata v hindštině

Autor : Martin Varmuža

Vedoucí práce: doc. PhDr. Svetislav Kostić, Dr.

Oponent: Mgr. Pavel Hons, Ph.D.

Bakalářská práce se zabývá verbonominálními syntagmaty v hindštině, tedy spojeními podstatného či přídavného jména se slovesem. Jedná se o velmi produktivní konstrukce, které mohou být synonymní k jednoslovnému vyjádření, ale také mohou vyjadřovat některé významové nuance. Hindština rozeznává několik druhů takovýchto spojení a jejich užívání je velice časté. Zdá se dokonce, že tato spojení jsou mluvčími preferována na úkor jednoslovných vyjádření. S podobnými konstrukcemi se setkáváme i u dalších indických jazyků, kde se stejně jako v hindštině jedná o komplexní jev, jehož jednotlivé varianty dosáhly různého stupně vývoje nebo, lépe řečeno, různého stupně gramatikalizace. To je jeden z důvodů, proč není popis tohoto jevu snadný a jednotlivé popisy se často liší jak v zjištěných závěrech, tak v navrhované terminologii.

Práce si klade za cíl stručný popis formálních rysů tohoto fenoménu, dále si všímá jeho sémantické stránky, zejména pak idiomatičnosti některých spojení. V krátkém historickém exkurzu si autor všímá nejednotné terminologie jakož i odlišných přístupů k této problematice.

Samotná práce je z velké části založena na monografii doc. Kostiće s názvem *A Syntagmaticon of Hindī verbo-nominal syntagmas* (Praha 2009), což Martin Varmuža v úvodu přiznává (s. 8). Zároveň však používá i jiné zdroje včetně primárních textů a především usiluje o vlastní analýzu. Popis samotného jevu je poměrně ucelený a svědčí o tom, že autor se nad touto problematikou soustavně zamýšlel. Celkově však práce působí dosti ukvapeným dojmem. Pominu-li množství překlepů a dalších drobných formálních nedostatků, jako největší slabina práce se jeví značný počet nepříliš zdařilých či dokonce zavádějících formulací. Lze například říci, že určité spojení zařadíme mezi VNS (verbonominální syntagmata) na základě toho, že se do češtiny či angličtiny přeloží jedním slovesem? (s. 18). S nesnázemi vymezit přesně zkoumaný jev se setkáváme i na dalších místech. Je však možné, že nedorozumění je v tomto případě způsobeno špatnou syntaxí této dosti dlouhé věty: „Chceme-li u VNS určit jeho status, jde-li o vazbu přísudku s předmětem, která se ovšem do češtiny či angličtiny přeloží jedním slovesem, a tedy jej z tohoto důvodu zařadíme mezi VNS, nebo jde-li o takovou vazbu, v níž je jméno pevně svázáno se slovesem a to nejen významově, ale i gramaticky, musíme v analýze postoupit o krok dále.“ (tamtéž).

Se zavádějícími tvrzeními a formulacemi se setkáváme i jinde: „Hindština je na rozdíl od evropských jazyků poměrně dosti odlišná a právě z důvodu se problematikou syntagmat začali nejprve zabývat evropští lingvisté.“ (s. 7). Tato věta pak vůbec nedává smysl: „Dalo by

se obecně říci, že frekvence výskytu v důsledku globalizovaného světa a síly západní ekonomiky vzrůstá důležitost angličtiny.“ (s. 43).

Výpůjček z anglického jazyka má hindština značné množství, a to i v rámci VNS. Není však důvodu, proč u této příležitosti citovat dosti bizarní tvrzení o tom, že počet mluvčích Hinglish by mohl přesáhnout počet mluvčích angličtiny v USA a Velké Británii, které samo pochází z kratičkého a nepřesvědčivým dojmem působícího článečku uveřejněného na internetu (tamtéž).

Také tyto dvě věty nemají velkou výpovědní hodnotu: „Nedá se říci, že by hindština měla nedostatek prostých sloves. Seznam těch nejzákladnějších obsažený ve studii S. Kostiće jich obsahuje přibližně 520...“ (s. 5). Pokud je něčeho někde hodně nebo naopak málo, je toho hodně ve srovnání s něčím jiným. Zde se vlastně setkáváme s ad hoc tvrzením, že jakýsi seznam obsahuje 520 sloves, což se zdá být dost.

Je s podivem, jaká kouzla dokáže Martin Varmuža někdy vytvořit i s naprosto základní terminologií. Na stranách 17–18 se (mimo jiné) dočítáme, že v anglické odborné literatuře (v tomto případě má autor na mysli článek *Compound and Conjunct Verbs in Hindi* od J. Burton-Pagea) se nepřímému předmětu říká *indirect object*. Kromě pojmů přímý a nepřímý předmět se zde ještě setkáváme s přímým a nepřímým objektem a dativním a akuzativním předmětem.

Naprosto nepřesvědčivým dojmem působí kapitola s názvem „Cíle a záměr“ (s. 7), která obsahuje pouhé tři věty, z nichž jednou je výše uvedené podivné tvrzení o tom, že problematikou syntagmat se díky odlišnosti hindštiny jako první zabývali evropští lingvisté. Tato věta se tedy k cílům ani záměru práce nijak nevyjadřuje. Také následující kapitola s názvem „Postupy a východiska“ zaujme hned první větou, která říká: „Ve druhé kapitole se zabývám....“ (tamtéž).

Bakalářská práce svým rozsahem jistě neumožňuje detailní rozbor dosud publikovaných studií obzvláště v případě tak komplikovaného jevu jakým VNS bezesporu jsou. I přesto by se zde mohl objevit poněkud hlubší nástin a konkrétnější vymezení jevu, než jaké Martin Varmuža vypracoval. Kapitolka 2.6 s názvem „A. Sharma“ pak přináší tvrzení současného indického gramatika s tímto citačním odkazem: „Kostić 2009, s. 14“ (s. 13). Pokud citujeme údaj z díla, které nemáme k dispozici a který jsme našli v díle někoho jiného, je třeba dát tomu patřičnou formu (například: XXX citovaný v YYY, s. CC). Toto dílo by se pak mělo objevit v seznamu literatury, zvláště pokud tvoří název samostatné kapitoly. V této souvislosti upozorňuji na významnou studii VNS, kterou publikovala Tara Mohanan[1] a která se v práci neobjevila.

I přes všechny výše uvedené nedostatky shledávám popis dané problematiky dostatečný, a tudíž doporučuji práci k obhajobě s navrhovaným hodnocením 3.

V Praze dne 4. 6. 2013 Mgr. Pavel Hons, Ph.D.

[1] Mohanan, Tara, Wordhood and Lexicality: Noun Inconporation in Hindi. *Natural Language and Linguistic Theory* Vol. 13, No. 1, February 1995, pp. 75–134.